

Sprawozdanie

komisji gminnej w sprawie urządzenia przy Wydziale kraj. kursów dla pisarzy gmin wiejskich.

Wysoki Sejmie!

Doniosłą sprawą unormowania kwalifikacji pisarzy gminnych zajmował się Wydział krajowy kilkakrotnie a w szczególności w r. 1888 i 1889 wniósł w tym kierunku projekta ustaw, które jednak najwyższej Sankcyi nie uzyskały.

Od tego czasu nie uczyniono nic, coby się przyczyniło do poprawy stosunków. A przecież sprawę powyższą uważać należy za ważną, bo zaprzeczyć się nie da iż leży w interesie gminy mieć pisarza uzdolnionego. Jest to tem potrzebniejsze tam, gdzie prócz pisarza mało kto ma pojęcie o obowiązujących ustawach.

Tam prawie cała gospodarka gminna leży wyłącznie w ręku pisarza, na nim spoczywa cały ciężar obowiązków wynikających ze sprawowania własnego i poruczonego zakresu działania.

O ile zatem pisarz odpowiedni działać może w interesie gminy, o tyle pisarz zły przyprawia gminę o liczne straty, za które odpowiadać musi najczęściej niewinnie naczelnik gminy polegający ślepo na nieuzdolnionym pisarzu.

To też w roku 1888 oświadczyły niemal wszystkie reprezentacje powiatowe i c. k. starostwa, że jednym z głównych powodów niedomagania administracji gminnej jest brak uzdolnionych pisarzy. — O braku tym świadczą najwymowniej daty statystyczne, które wykazują na 3.370 pisarzy zaledwie $\frac{1}{3}$ część jako względnie uzdolnionych.

Z takiego wychodząc stanowiska — Wydział kraj. nie ustając w pracy, przedkłada obecnie nowy projekt a nie stosując ani w drodze ustawodawczej ani administracyjnej żadnego przymusu, daje jedynie możliwość gminom uzyskania kwalifikowanych pisarzy.

Projekt powyższy polega w urzędzeniu przy Wydziale kraj. kursów przygotowawczych dla kandydatów na pisarzy; względnie dla pisarzy gminnych w służbie pozostających, a koszt tegoż urządzenia obliczony na sumę 3.600 zł. rocznie z funduszy krajowych, nie wliczając w to stypendyów danych na ten cel przez Wydziały powiatowe a które wedle przypuszczenia Wydziału kraj. winny wynosić około 2.000 zł.

Bliższe postanowienia co do urządzenia tych kursów a dotyczące przedmiotów wyklądać się mających, ilości godzin nauki, ogłoszenia otwarcia kursów, sposobu zgłoszenia oraz kwalifikacji kandydatów i t. d. dokładnie określa sprawozdanie Wydziału kraj. a komisya gminna uznając w zasadzie potrzebę takich kursów,

uchwaliła zalecić zaprowadzenie tychże Wysokiemu Sejmowi. Nie mniej uważa komisya za rzecz słuszną, aby w myśl przedłożenia Wydziału krajowego pierwszeństwo w przyjęciu na kurs mieli ci kandydaci, którzy oświadczą gotowość uczęszczania na własny koszt, w drugim zaś rzędzie dopiero ci, którym Wydziały powiatowe wyznaczą stypendyum.

Całkiem słuszne jest bowiem przypuszczenie, że Wydziały powiatowe, którym niewątpliwie zależy na uzdolnionych pisarzach, zechcą przyczynić się w połowie do ogólnej kwoty, którą Wydział krajowy uważa za potrzebną na stypendya.

Przy tej sposobności komisya wyraża mniemanie, iż cel zamierzony zostałby może szybciej osiągnięty, gdyby kursa powyższe urządzone były nie przy Wydziale krajowym lecz w poszczególnych powiatach, staraniem Wydziałów powiatowych.

Będzie to może dogodniejszym i praktyczniejszym dla uczniów uczęszczać do pobliskiego miasta w tym samym powiecie. O ile bowiem z jednej strony nie narazi ich to na zbytnią stratę czasu i przerwę w codziennem zajęciu, o tyle z drugiej strony Wydziały powiatowe wykształcając tylko mniejszą ilość kandydatów, będą mogły przygotować ich gruntowniej do przyszłego zawodu z uwzględnieniem stosunków i potrzeb miejscowych.

Nie ulega wątpliwości, że w danym wypadku obniżyłyby się i koszta, gdyż odpada potrzeba starania się o utrzymanie kandydatów przez przeciąg 4 miesięcy we Lwowie.

Nie znając jednak w tym względzie zapatrywań pojedynczych powiatów oraz z uwagi na to, że rok pierwszy założenia kursów należy uważać za próbę, komisya gminna nie stawia na razie żadnego odrębnego wniosku a proponując przyjęcie myśli Wydziału krajowego wyraża mniemanie, iż należałoby zalecić Wydziałom powiatowym zaprowadzenie u siebie podobnych kursów przygotowawczych dla pisarzy gminnych, na wypadek, gdyby te kursa w formie przez Wydział krajowy proponowanej nie wykazały dodatnich rezultatów.

Z powyższych powodów komisya gminna wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy zatwierdzić przedłożony projekt urządzenia kursów dla pisarzy gminnych.

II. Wysoki Sejm raczy wyznaczyć na ten cel w budżecie na rok 1899 kwotę 3600 zł.

We Lwowie dnia 8 marca 1899.

Przewodniczący:
Jaworski.

Sprawozdawca:
A. Brunicki.